

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel. rendszeres tagdíja évi 200 lel, klsz. gazdák, gazdatlások és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfüggetelő bizottság felfüggetele mellett felelős szerkesztő és kladó;

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 le

Szemle.

Peng a kasza, aratnak.

Az erdélyi bérceken és az alföldi mezőkön most kezdődik az aratás. Egy évi munkánknek és küzdelmünknek a gyümölcsét aratjuk. A verjéteken kívül kevés esőt kapott a vetés, nem volt mi a föld tápláló erejét feloldja és így bizony vékony, karcsu kévét rakunk az idén keresztbe.

Míg a karcsu kévét köti a földmivelő nép, számlálgatja ebből hányat vett el a szárazság, hányat a jég, hányat a kártevők és a megmaradottakból hányat kell a megmunkálásért fizetni és hány megy az adóba a fináncok feneketlen zsákjába és hány marad meg neki az életre?

A buza már kilencedszer érik meg amióta új csillagok járnak az erdélyi magyar gazdák feje felett és a kéve rakások között azt beszélnek az aratók, hogy vajon miért nem tud megérni az a gondolat is, hogy az ember bármilyen nemzethez tartozik is, mégis csak ember azért és nem rabszolga.

Az Isten egyforma buzát érlel mindnyájunk számára, mégis mi magyar földmivelők mostoha gyermekei vagyunk az államnak. Amióta magyarok vagyunk több a terhünk, kevesebb a jogunk. Míg a mások szemé mosolyog, a miénk könnyel telik meg. Mikor jön el az ideje annak, hogy a gyűlölet földje helyett a jogok, egyenlőség és testvériség mezején pendül meg a kasza?

A választások napján felszakadtak a régi sebek.

Mindjárt egy évtizede, hogy a gazdaközön-ségtől egyebet, mint panaszt nem hallhatunk. Az örökös rekvirálásokat, maximálásokat a kisajátítások követték, most pedig a kibírhatalan nagy adókra az utolsó ingét is elveszik a népnek.

A kisajátítást szenvedett magyar gazdák ma is fizetik az évek óta tőlük elvett földek adóját pld. Szilágyban. Magas kamatozású uzsorakölcsönöket kell felvegyenek 32—46% mellett, hogy az adóvégrehajtótól szabaduljanak. Ahelyett, hogy a közterhek csökkennének, folyton emelkednek és azokat a legkimélettebb eszközökkel és módon hajják be, most aratás előtt és alatt a legnagyobb munka idején, amikor egyébként is még mindig csak kiadása van az egyre sanyargatott gazdáknak. A választási komédiákra milliók mennek el, de az utak járhatatlanok. A magán gazdák buzatábláin bonyolódik le sok helyen az országuti forgalom a rossz utak miatt, dacára, hogy a gazda csak: fizet, fizet és fizet, míg bele nem pusztul. A termést az idén is megtizedelte a fagy, most a jég, azelőtt az árvíz. Maholnap maga a nép áll be az állatok helyett az igába, ha ugyan lesz mit szántani, mert már alig bírja fizetni a barmai után is darabonként kivetett adókat. A választások alatt

minden keserűség újból felszakadt, de az új parlamenttől sem remélhetünk majd egyebet, mint újabb terheket, a választás előtti szép ígéretek beváltása helyett.

Igérlet földjén

Járt a választások heteiben a magyar földmivelő nép. A választásokat megelőző hetekben sűrűen keresték fel autókön a földműves választópolgárokat azok, akik elvették földjeiket, azzal az ígérettel, hogy azt most vissza adják, ha rájuk szavaznak. A magyar gazdák szó nélkül elhallgatták a sok beszédet, mert tudják, hogy az, miről szó esik, ígérlet földje az csupán, még pedig kicsi „i”-vel, amelyen nekünk magyar gazdáknak nem terem kalász soha. A beszédek elhangzottak, az ígérlet ígérlet marad s a magyar gazdák magyar lelkiismeretük szerint a fülkében rányomták a szavazó cédulára a bélyegzőt.

A szesz-törvényről.

Lapunk más helyén beszámolunk a szeszszindikátus megalakulásáról. Mint értesülünk, a szindikátus által Bratianu Vintilához kiküldött bizottság megjelent a pénzügyminiszter előtt. A pénzügyminiszter a bizottság előtt kifejtette, hogy az Averescu kormány által megszavaztatott szesz-törvény szellemét helytelennek tartja, ezért a szindikátusban nem is képviselteti magát és átírt utólag a földművelésügyi miniszteriumhoz is, hogy ne tegyen olyan intézkedést, mely a szesz-kérdés jövő törvényhozási intézkedését megnehezítené. Így ne alkalmazza a lapunkban most közölt borhamisítási törvénynek a szeszgyártásra és eladásra vonatkozó 5. szakasz 41—50. pontjait. Bratianu Vintila ugyanis a gabonaszesz-fogyasztásának csökkentését és előállításának megszüntetését tervezi. Ily értelemben közelebből a parlament elé a törvény módosítására vonatkozólag javaslatot szándékozik előterjeszteni.

Amerikai eljárások a tejelés fokozására.

Irta: Batta Pál

Az északamerikai Egyesült Államok, amelyek a múltban technikai vívmányaikkal kápráztatták el a világot, ma már mezőgazdasági vonatkozásban is egyre jobban magukra fordítják a figyelmet. Németország vezető szakemberei Amerikába mennek tanulni, a német gazdasági életben és a szakirodalomban lépten-nyomon az amerikai kultusz érezhető.

Különösen nagy feltűnést keltett a tejtermelés terén elért óriási haladás, amely 15—18,000 kg os évi rekordokat tud felmutatni, amit elsősorban a teheneknek a szó legszorosabb értelmében vett egyedi kezelésével, nem csak a takarmány mennyiségének, hanem minőségének is gondos egyedi megállapításával érnek el.

A szarvasmarhatenyésztésünk minőségi fejlesztését és a tejtermelés fokozását célzó törekvések idején időszerűnek tartjuk kivonatossan ismertetni a „Deutsche Landwirtschaftliche Tierzucht” 1926. évi 35. számában megjelent német fordítás nyomán egy amerikai gazdának, C. Gocherellnek a tehenek helyes kezeléséről és takarmányozásáról írt utmutatását.

Eszerint ezen a farmon a tehenek kétizben kerülnek ellenőrzés alá; először az első ellés után, majd pedig 5—6 éves korban, amidőn a maximális tejhozamot remélhetik tőlük. Az ellenőrzés a 7 napos ellenőrzéssel kezdődik, majd ennek befejeztével kezdetét veszi az éves ellenőrzés. Az üszök aránylag korán, 26—27 hónapos korban hozzák az első borjut. Az ezt megelőző 3—4 hónapot tekintik az amerikaiak a legfontosabb időszaknak a tehenek életében. Eddig az időponig az üszök lehetőleg olcsó tartásban részesülnek, a kielégítő fejlődés biztosításának a határain belül. A borjázás előtt 90 nappal az előhasu üszök az ellető istállóba kerülnek és ezzel kezdetét veszi az ellésre való előkészítés. Ebben az időszakban ugyanolyan takarmányozásban részesülnek, mint az ellésre előkészített és szárazra állított tehenek, amelyeknél a laktáció kedvező alakulásban igen fontos szerepet játszik azoknak helyes elapasztása, ami a gyakorlatban igen kevés figyelemben részesül. Pedig helytelen eljárás esetén olyan káros elváltozások jelentkezhetnek a tőgyben, amelyek a tehenet megátolják képességeinek kifejtésében.

A legtöbb esetben sikerül a szárazra állítás, ha az elletőistállóba kötött tehenek abrak-takarmányát néhány nap alatt nagy mértékben elvonják, amivel egyidejűleg egyes kivételes esetektől eltekintve csökkenni fog a tejhozam. Közben arra törekednek, hogy a tőgy megtelhessen, elhagyják a déli fejest és a tőgyet nem fejk ki teljesen, mert a teljes kifejtés fokozott működésre serkent a mlrigyeket. (Kivételes eset, ha beteg a tőgy, amikor gyakran és teljesen ki kell fejni a tejet) Ha az elapasztás megindult, ismét megkezdik az abrak-takarmány etetését.

Vannak azonban esetek, különösen kiválóan bőtejelő teheneknél, amikor az említett eljárásokkal sem érnek célra és előfordul, hogy 90 nap is kell az elapasztáshoz. Ezek a bőtejelő tehenek az apasztási eljárás mellett tejhozamukat továbbra is fenntartották, kondíciójuk rovására. Ilyen esetben a kérdéses tehenek 8—10 napon keresztül semmi abrak-takarmányt sem adnak, majd amikor látják, hogy a tejhozamot tovább alászállítani nem tudják, ismét megadják az abrak-takarmányt és azt hirtelen maximális (10 kg) napi adagra emelik. Az átmenet nélkül nyújtott nagy mennyiségű abrak-takarmány a tejhozamot nem fogja abban a mértékben növelni, mintha azt fokozatosan

„Gazdák”

**Általános biztosító
Részv.-társ.-nál.**

Székhelye: Arad. Allgázgatóságok: Kolozsvar, Temesvár. Vezérképviselőségek Arad, Brassó, Nagyvarad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszében. Elfogad tűz, jég, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatosság, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

emelték volna, a tehén pedig annak ellenére, hogy nem fog teljesen elapasztani, jó kondícióba jön. (Nálunk ilyen esetekben jól bevált a keserűs adagolása.)

Miután a teheneket teljesen vagy a lehetőségig elapasztották, megkezdődik azoknak a tejelésre való előkészítése. (Ugyanez áll az előhasi üszökre is.)

A tejelésre (ellenőrzésre) előkészített üszök és tehenek takarmánya egyenlő rész korpából, zabból, tengeridarából és olajpogácsából áll. 100 kg. abraktakarmányra 1 kg. só és 1 kg. faszén számítanak. Az előhasi üszök fokozatosan 7,5 kg. a tehenek pedig 10 kg. abraktakarmányt kapnak napi háromszori etetésre. Az abraktakarmányhoz 5 százaléknak megfelelő mennyiségben száritott szeletet is adnak, majd meleg vízzel összekeverik, 2 liter vizet számítva 1 kg. abraktakarmányra; egyidejűleg 100 kg. abraktakarmányra 6 kg. melást adnak a keverékhez. Ezt a meleg keveréket („mash“) 20–30 perces ülepedés után etetik fel. Az abraktakarmányon kívül a tehenek kapnak napi kétszeri etetésre 12–15 kg. silótakarmányt annyi melással, hogy a napi melásadag $\frac{3}{4}$ kg. legyen; továbbá szintén napi kétszeri etetésre *tetszés szerinti mennyiségben lucernaszénát*.

Ezt a takarmányt a tehén körülbelül az ellés előtt 10-ik napig kapja, amikor az abraktakarmányt lassan elvonják és megfelelően répaszelettel és meleg korpával helyettesítik, hogy az ellés napjaiban a tehénnek könnyű emésztése legyen.

Ez az előkészítő idő nagyfontosságú, mert az egész laktációra kihatással van. A sikeres előkészítés a tehenes gondosságán múlik, aki-nek a tehén egyéni hajlamait, felvevőképességét és kondícióját mérlegelni kell és az adagokat ennek megfelelően mindenkor módosítani.

A jó fejőstehenek külön boxokban vannak elhelyezve, tágasan, bőven álmozva, minden zavaró mozzanattól védve.

Ellés után a tehénnek hideg vizet nem szabad innia, ellenben meleg vizet íhat tetszése szerint és adnak neki meleg vízbe kevert korpát is. A borju csak 24 óráig marad az anyja alatt, kivéve a tejlázza gyanús teheneknél, amelyeknek borját ugyan szintén elviszik, de szópásra visszahozzák, vigyázni kell azonban, mert egy tőgyegyed teljes kiszopása is kiválthatja a lázat. A jó üszöket azonnal teljesen kilehet fejni, mert tejlázza nem hajlamosak, de a teheneket csak három nap múlva és ha komplikációktól nem kell tartani. A tehén az ellés után első nap meleg vizet és meleg takarmányt kap, a második és harmadik napon zabot és olajpogácsát, a negyedik napon már rátérnek a rendes takarmányozásra, ekkor az abrakadag 25 százalékat adják, az ötödik napon 50 százalékat, a hatodik napon 75 százalékat és csak a hetedik napon a teljes adagot.

Az abraktakarmánykeverék 25 százalék zabból, 20 százalék korpából, 25 százalék tengeridarából és tengerilisztből, 10 százalék gyapotmaglisztből, 10 százalék lenmagpogácsából, 10 százalék szójabablisztből, 1 százalék sóból és 1 százalék faszénből áll. (A szójababliszt helyett más olajpogácsát lehet etetni.) Ez az átlagos abrakkeverék, amelyet a tehén izlése szerint változtatni lehet és kell is mennyiségben és összetételben (néhány tehén pl. nem szereti a kukoricadarát, másik meg a szójababot stb.)

Az ellenőrzés megkezdésekor az ellés utáni hatodik napon ebből a takarmánykeverékből az előhasi üszök 5 kg.-ot, a tehenek 6 kg.-ot kapnak, ezenkívül az üszök 10 kg.-ot, a tehenek 15 kg. répát és bőven répaszeletet és melást. Az abraktakarmány és répaadag fel-emelésénél nem sietnek. Ha egy üsző csak 10–15 kg. tejet is ad, nem változtatják az adagot addig, amíg a kondícióban, vagy a tejhozamban, avagy a tejszírsban visszaesést nem mutat. Ha az első hét után a tehén 15, az üsző pedig 10 kg.-os megkivánt tejhozamot

mutatott fel, kísérleteznek az abrakadag emelésével. A maximális hozamot többnyire a 30–50. napon érik el. A tejhozam erőteljeseit gyors emelése az éves eredmény szempontjából nem előnyös.

Érdekesek a világrekordot tartó „Segis Pietertje Prospect“ nevű tehén rekordtejelésére vonatkozó közelebbi adatok: Abban az évben, amidőn az a 18500 kg.-os évi rekordját elérte, decemberben borjazott. Januárban adott 1800 kg.-ot, februárban 1650 kg.-ot és márciusban, 90 nappal a borjuzás után adta a legnagyobb havi eredményét, 1858 kg.-t, sőt még májusban is többet adott, mint februárban. Legnagyobb napi eredménye 63 kg. volt, átlagos napi fejése 51 kg., habár a végsőkig nem erőltették képességének kifejtését. Ezen a farmon volt két, évi 15000 kg. tejet adó tehén, amelyek 41 kg. napi átlag mellett sohasem adtak többet 50 kg.-nál, tehát elsőrangú bánásmód mellett a laktáció alig mutatott ingadozást. Évi 15000 kg. tejhozamhoz 41 kg. átlagos napi fejés szükséges.

A maximális takarmányadagot a legtöbb tehén már 14 napon belül eléri, míg mások csak 60 nap múlva. Az éves ellenőrzésnél az abrakkeveréket a következőképpen állítják össze: 30% zab, 30% korpá, 10% lenpogácsa, 10% százalék szójabab, 5% százalék gyapotmagliszt és 15% százalék tengeridara. Ebből kap egy-egy tehén 7–125 kg.-ot aszerint, hogy sok, vagy kevés szénát eszik-e. Ezenkívül kap 25–40 kg. répát, 2–4 kg. száritott szeletet és 1 kg. melást.

Érdekes eredményt mutatott fel a „Bella Weeman“ nevű tehén, amely 16000 kg.-os rekordtejelését 7 kg. napi átlagos abraktakarmánnyal érte el. Ez is azt bizonyítja, hogy a fejőstehenek takarmányozásánál a széna egészen olyan, sőt még nagyobb szerepet játszik, mint az abraktakarmány, annál is inkább, mivel az erőltetett abrakolás mellett a legtöbb tehénnél betegségek lépnek fel. Ezen a farmon a magas tejhozam nem befolyásolta hátrányosan a tenyésztési eredményeket sem, pl. a „Prospect“-nek is négy egészséges borja volt. (Az első kaszálás lucernaszénát tartják a legtöbbbetérőnek).

A szénának nagymérvű etetése azért is elsőrangú fontosságú, mert a nagy tejhozamu tehenek ásványanyagszükségletét szénával véglik a leghelyesebben fedezhetik. A nyári zöldtakarmányozás és a legelő is igen előnyösen befolyásolja a tehenek ásványanyagkészletének kiegészítését, de a szálalakarmányok bőséges etetésével, különösen mérszben szegény talajon és nagy tejhozamu teheneknél még nem tudják teljesen fedezni a tehenek ásványi anyagszükségletét és így annak megfelelő formában való kiegészítéséről gondoskodnak, a „Carnation Farm“ tehenészetében nagyon jól bevált a következő keverék: 66,5% százalék kalciumkarbonát, 11,5% százalék kalciumklorid, 8,0% százalék nátriumacetát, 0,8% százalék káliumjodid, 2,2% százalék nátriumklorid, 4,4% százalék nátriumfoszfát, 2,2% százalék vasklorid, 4,4% százalék nátriumkarbonát. Ebből a keverékből naponként és tehenenként két evőkanállal adnak és azt tapasztalták, hogy úgy a tejhozamra, mint a tehenek egészségi állapotára igen előnyös befolyással van. Ezenkívül azonban annyi jó lucernát „tőmnek“ bele a tehenekbe, amennyit csak meg tudnak enni. Polyva és más ilyen ballaszttakarmány etetéséről persze nem esik szó, mert ha ilyesmivel töltik meg az állat gyomrát, nem lehet nagy tejelést elérni.

Ezek az eljárások, amelyek az amerikai tehenészetekben elért óriási teljesítmények bemutatását lehetővé tették, különösen három szempontból érdemelnek nagyobb figyelmet. Nagy fontosságot kell tulajdonítanunk ezek szerint az ellés előtti előkészítő időszaknak, az abrak változatos és egyedenként való összeállításának és a szálalakarmányok, különösen a lucernaszéna bőséges etetésének.

Több százmillios kárt okozott Erdélyben a gazdáknak a jég.

Julius hó 2.-án orkánszerű jégvihar pusztított Erdélyben. A vihar Arad és Temes vármegyékben adta ki az erejét, ahol több, mint 100 kilométeres hosszú és 15 km. széles völgységben minden gazdasági terményt elpusztított, házakat, gazdasági épületeket, kerteket megromgált, felforgatott. A vihar által okozott kár százmilliókra rug. A Maros völgyén Arad környékét, Mikelakát, Csálát, — ahova az E. G. E. az idén tanulmányi kirándulást is rendezett — egészen tönkre verte. Megsemmisítette évekre kihatóan az Arad Hegyaljai szőlőket. Kb. 100 kilométeres óránkénti sebességgel haladt tojás nagyságu jéggel és orkánszerű széllel a vihar. Nagyobb károkat szenvedtek Ujanád, Doroszlófalva, Dud, Feltót, Köved, Körösbökely, Borosberend, Keszend, Cil, Peleskefalva községek, aránylag kisebb a kár Szentanna, Magyarád, Gyorok, Ménes, Paulis és Radna községekben. A vihar a Körös völgyében Brád irányában vonult tovább Gyorok, Villágos, Liváda, Aranyág, Gurahonc, Halmágy községekben alig 10–15 perc alatt végzett a gazdák egy évi munkájának gyümölcseivel. A termények és főként a szőlők alig voltak biztosítva, pedig a borvidéknek kb. egyharmadát egészen elpusztította a jég. A vihar emberélet áldozatot is követelt Halmágyon, de számos marhát, lovat és aprómarhát is elpusztított. A vihar ereje gyárkéményt is döntött, a villám házakat és kazlakat gyújtott fel és állatokat ütött le. — Amerre a vihar elvonult a házak összes ablakait tönkrezúta.

A jégkárosultak felegyélyezésére az állam eddig mindössze 1.000.000 L.-t utalt ki. Ez még pillanatnyi segélynek is elenyészően csekély. A jégkárt szenvedett gazdák a törvény szerint kérhetik az adó elengedését.

Az arankairtás új módja és közgazdasági jelentősége.

Irta: Lates Kornél.

Állattenyésztésünk fellendülésének egyik főfeltétele az okszerű takarmánytermelés.

Nem szenved kétséget, hogy a lucerna és utána a lóhere képezi a legfontosabb takarmánynövényt, mert hiszen ez szolgáltatja területegységként a legtöbb tápértéket egyrészt bő terméshozama, másrészt magas emészthető fehérje tartalmánál fogva.

A herefélékkel bevetett területnek átlag 70% a fertőzött arankával). A kötelező arankairtás ezen az állapoton nem segített. Az arankairtás jelentőségét nem szabad lekicsinyelni, mert ha sikerül ezt az élősdit kiirtani, ez az országnak több ezer kat. h. termőföldet jelent, ami jelentékeny értéket reprezentál évente.

Az arankairtásnak legyegeyszerűbb módja a vetőmagtisztítás, azonban csak részleges sikerre vezet, mert az aranka egyéb növényeken is élősködik s magját messziről is elhordják különösen a madarak az olyan gazdától, aki sehogy sem védekezik. Az arankát tehát a talajon kell már irtani, ahol fellép és pedig addig, míg magot nem érlel.

A gyakorlatban ezt úgy oldották meg, hogy az arankás foltokat meghintették szalmával, amit aztán meggyújtottak s végül az egész fertőzött foltot kikapálták és a pernyét, a kikapált gyökereket a föld egy részével elhordták. Ez kétségen kívül radikális módszer, csak az a hibája, hogy lassu és költséges munkával jár, aztán kiirtjuk vele magát a kulturnövényt is. Ugyancsak erre az eredményre vezetett a különféle maró vegyi anyagokkal való öntözése a fertőzött foltoknak, melyekkel elpusztult ugyan a főnövény és az aranka is, azonban az aranka újra kinőtt, a lu-

cerna vagy a here pedig elhalt s az aranka tovább kuszott az egészséges növényzet felé s a fertőzött folt nagyobb, a heretermés pedig kisebb lett.

A múlt esztendőben a m. kir. Növényélet-és Körtani állomás egy új irtószerezelt a gazdákkal országszerte kísérleteket meglépő eredményekkel. Az állomáshoz beérkezett szakvéleményeket átfanulmányozva, ott ahol az utasítás szerinti időben és módon történt az irtás, az lett a gazdák általános és mondhatni egyöntetű véleménye, hogy az új irtószerezelt, mely „Kuskutan” néven került forgalomba, az arankát néhány óra alatt a kulturnövényvel együtt elpusztította a föld felszínéről, azonban míg az arankát gyökeresen kiirtotta, addig a lucerna vagy a here 8—10 nap múlva — különösen ha utána esőt kapott — újra kihajtott és már a második kaszálásnál elérte a nem fertőzött területen lévő kulturnövény magasságát, az aranka pedig többé nem jelentkezett.

A Kuskutan arankairtószerezelt különösen a több éven át termő és évente 3—4 kaszálást adó lucernánál van komoly jelentősége még nagyobb mérvű fertőzés esetén is, míg a rendszerint csak kétszer kaszálható herefélénél legfeljebb 50% os fertőzéskor lehet csupán gazdaságos voltáról szó.

Az új arankairtószerezelt komoly gyakorlati jelentőséggel bír nemcsak termelésteknikai, hanem ökonomiai szempontból is, mert a szántóföldi termelés üzemi arányainak megállapításánál a termésszükséglet esélyek egy számottevő faktorral csökkennek, ami az üzemszervezésnél már mint tényleges több jövedelem jön tekintetbe.

Megalakult a romániai szeszgyárak Szindikátusa.

A bukaresti Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében június 29-én tartották meg Románia szeszgyárosai a Szeszszindikátus alakuló közgyűlését, amelyen az ország 224 szeszgyára 230 delegátussal képviseltette magát.

Dr. Emilian Cavaleriu, a földművelésügyi minisztérium delegátusa délelőtti 10 órakor megnyitotta a közgyűlést és megállapítást nyert, hogy az ország összes szeszgyárai közül mindössze három négy olyan gyár van, mely nem képviseltette magát a közgyűlésen. Elnök ismerteti a megjelentekkel, hogy a közgyűlés célja egy ideiglenes szervezőbizottság megválasztása.

Az ideiglenes vezetőségbe egyhangulag a következőket választották meg: a Regátból I. Eduard de Burbure de Wessenbeck. 2 Iosif Marcovic. 3. Carol Popper. Póttagok: Ioan Frank, Maior I. Valeanu. Max. Goldhammer. Erdélyből ipari szeszgyárosok: Báró Neumann Károly, Szana Zsigmond, Farkas Hermann. Póttagok: Fux Arnold, Taussig József, Erdős Zsigmond. Mezőgazdasági szeszgyárosok: (A regátban nincsen ilyen megkülönböztetés, az új törvény ezen a téren is egységesít és ezután Erdélyben sem ismer ilyen megkülönböztetést.) Tischler Mór. Póttagok: Hálasz Ignác, Ing. Virgil Ionescu.

A Szeszszindikátus megalakulásával a szeszgyárosok régi óhaja teljesült. Fontos azonban a szindikátus megalakulása állampénzügyi szempontból is. Egy liter szesz adója 102 lej és a szeszadóból befolyó állami bevétel 2 milliárd 130 millió lejben van előirányozva az ezévi költségvetésben. Ez az összeg az állami budget egyik legjelentékenyebb részét képezi. Az államnak ilyenformán elsőrangú érdeke, hogy erre a jelentős bevételi forrására vigyázzon. Az eddigi termelés és értékesítés mellett ezt az összeget veszélyezteti az illegálisan forgalomba hozott szesz. A literenkénti 100 lejes szeszadó olyan hatalmas összeg, mely számos gyárat kisértésbe hoz, hogy az adóját kijátsza. A szeszszindikátus révén az állam elérte azt, hogy csak a szeszszindikátus által kerülhet szesz forgalomba, ami viszont kizárja az illegális szesz árusítását.

Nagy jelentősége van a szindikátus megalapításának abban az irányban is, hogy a szesz-kivétel megindul. Románia eddig egyáltalán nem exportált szeszt, annak ellenére, hogy mint Európa legnagyobb tengeritermelő országát méltó hely illette volna meg a nemzetközi szeszpiac. A szeszszindikátus megalakulása ezt a helyzetet egyszerre megszünteti, miután a Szindikátus, mint az összes szesztermelők központi képviselője, a kivétellel járó adminisztratív nehézségeket könnyen el tudja hárítani.

Porpácolás, vagy nedves csávázás?

Alig 4 éve, hogy a porpácolás eljárása Európában ismertté vált. Az első porcsávázó szer, amely Európában forgalomba került köztudomásulag a Porzol volt. Ez a készítmény egyidejűleg Ausztriában és Magyarországon került piacra és kitűnő gyakorlati eredményei miatt gyorsan elterjedt. Németország és a többi államok Európában csak 1—2 évvel rá kezdtek a porpácolás gyakorlati megvalósításával foglalkozni. Azóta különösen Németországban a porcsávázószerek egész sorozata került forgalomba és a gyakorlati mezőgazdaság mindezeket nagy mértékben kezdte alkalmazni. A legutóbbi 2—3 év gyakorlati eredményei egyik-másik szernél és egyik másik vidéken igen eltérőek voltak. Ellentétben a régen bevált nedves, higanyos csávázószerek eredményével úgy, hogy gyakorlati és hivatalos tényezők felvetették azt a kérdést, vajjon lehetséges a porcsávázást olyan biztos védekező eljárásnak tekinteni, mint aminő a nedves csávázás. A vita eldöntése érdekében a németországi növénykörtani szakintézetek és gyakorlati tan-gazdaságok egész sorozata foglalkozott ezen sorozata foglalkozott ezen kérdéssel és az összes ismeri és forgalomban lévő porpácolószereket szigorú kísérletezés tárgyává tették.

E számos kísérlet közül legújabbban a szászországi Növénykörtani Intézet vezetőjétől jelent meg egy összefoglalás, a „Die kranke Pflanze” c. folyóirat 1927 febr. havi számában. D. F. Esmarch e közleménybe felsorolja úgy a nedves csávázás előnyeit, valamint a porpácolás előnyeit, ugyszintén a két módszer hátrányait is.

Hatékonyására vonatkozólag az alábbi táblázatokat közli:

	Üszög százalék				
	I. Kísérlet	II. Kísérlet	III. Kísérlet	IV. Kísérlet	Átlag
Csávázatlan	66.2	45.1	28.2	54.5	46.62
Tillantln nedves	0.2	—	0.0	0.7	0.30
Germisan „	0.1	0.0	0.05	0.5	0.22
Abavit száraz	0.2	—	1.7	0.2	0.70
Segetan „	0.0	—	0.7	0.5	0.40
Agfa „	0.3	5.6	0.76	0.7	1.84
Uspulun „	3.4	10.5	1.50	0.35	3.93
Porzol „	0.0	0.1	0.50	0.20	0.20
Tr. H. „	0.0	0.5	0.14	0.33	0.24
Tr. 998 „	0.0	1.6	1.15	0.7	0.86
Tutan „	0.15	2.2	0.6	0.35	0.82

A táblázatból kitűnik, hogy egyes porcsávázószerek tényleg bizonytalanabb eredményeket adnak, mint a régóta bevált nedves, higanyos csávázószerek. Vannak azonban a porpácolószerek között olyanok, amelyek a felsorolt 4 kísérleti sorozatban, minden esetben a nedves csávázásnál jobb eredményt adnak. Ezek közé tartozik, sőt legelső helyen áll Esmarch professzor szerint éppen a Porzol, mert egyetlen csávázószerezelt sem érte el ezen kísérleti sorozatban még a nedves, higanyos csávázószerek sem a 0.2% os legalacsonyabb üszögfertőzést. Ezen adatokból az világlik ki, hogy kőszög ellen porpáccal, ez esetben Porzollal éppen olyan biztonsággal lehet védekezni, mint a nedves csávázási eljárásokkal.

Olyan betegségek ellen, ahol a fertőző anyag nem tapad olyan felületesen, mint a kőszögpora, hanem vagy a magháj felső

részébe behatol (hópenész rozson), vagy a magháj és pelyva között rejtőzik el (árpa, zab) úgy látszik a nedves csávázási eljárások biztosabb eredményt nyújtanak. Magyarán az azzal, hogy a porcsávázószerek szintén csak külsőleg tapadnak és csak azt a fertőzőanyagot ölthetik meg, amellyel érintkezésbe jutnak. A fenti módon jelzett, mélyebben elrejtőzött fertőző anyaghoz a por nem juthat könnyen hozzá, míg a nedves csávázóoldat beszívargás útján minden további nélkül az elrejtett spóranyagot is utóleri. Mindennek dacára a porcsávázószerek még ilyen esetekben is többnyire a gyakorlat számára kielégítő eredményt adnak és csak akkor látszik szükségesnek feltétlenül a nedves csávázáshoz nyulni, ha tökéletesen betegségmentes termést akarunk elérni. A legtöbb esetben a gyakorlat tehát a porcsávázás mellett fog dönteni és a jövőben ez fogja a vezetőserepet vinni, míg a nedves csávázás bizonyára csak kisebb mértékben fog a gyakorlatban megmaradni.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Boróczy László Ócsanád.

1926. évre 150 L. tagdíjat fizetett: dr. Kovács Dezső Nagyenyed.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Boróczy László Ócsanád, br. Jósika Gábor Kolozsvár, dr. Kovács Dezső Nagyenyed.

1927. évre 200 L. tagdíjat fizetett: özv. br. Nopsa Elekne Ujarad, Boróczy László Ócsanád, gr. Karácsonyi Jenő Bánlak (100 lel).

1927. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Brutsi László Kolozsvár, dr. Kovács Dezső Nagyenyed.

1927. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: özv. br. Nopsa Elekne Ujarad, Hitelszövetkezet Vargyas, Boróczy László Ócsanád, br. Jósika Gábor, Brutsi László Kolozsvár, br. Huszár László Abafája, dr. Kovács Dezső Nagyenyed (60 lel).

Törvények, rendeletek.

Az új bortörvény ismertetése.

Folytatás.

VI. Fejezet.

Megengedett és meg nem engedett eljárások és kezelési módok.

51. cikk. Az alább megjelölt eljárások, amelyek a must és a bor konzerválását vagy borosítását szolgálják, nem képeznek meg nem engedett kezelési módot vagy műveleteket.

1. A mustnál:

A mustnak főzés által való koncentrállása, pasztörizálás, kénes anhidrittel és káliumbisulfittal való kezelés, tannin hozzáadása, tiszta, kristályos borkősav hozzáadása, válogatott seprők felhasználása, tiszta, kristályos ammóniáfoszfát vagy tiszta ammóniákglicerofoszfát hozzáadása a szigorúan szükséges mennyiségben, hogy az erjedés rendes fejlődése biztosítható legyen, ürm hozzáadása az u. n. ürmösbor készítésére.

2. A bornál:

Borok egymással való keverése a jelen törvény 18. cikkének figyelembevételével, borfogyasztás annak részleges koncentrállására, pasztörizálás, tiszta fehérjével, friss vérrel, tiszta caseinnal és zselatinnal, vagy halenyvvel való tisztítása, tiszta, kristályos citromsav hozzáadása, tannin hozzáadása az esetleges hiányzó tanninmennyiség pótlására szükséges mennyiségben, vagy pedig tisztítás céljára, tiszta szénnel, a szinesített fehér boroknak szintelenítésére. Fe-

keze vagy vörös borok szintelenítése illos. Mechanikus készülékekkel való szűrés, kénkö elégszenél előálló tisztá kénes anhidriddel és tisztá alcalibisulfittal való kezelés. A felhasznált mennyiségek nagyobbak nem lehetnek annál, hogy literenként a bor 450 milligrammot lekösön, amelyből legfeljebb 100 milligramm lehet szabadon. 10% többletkülönbség megengedhető.

A kaliumbisulfit hektoliterenként legfeljebb 20 grammos adagban használható fel.

52. cikk. Tilos olyan bornak vagy mustnak forgalomba hozatala, amely rendes alkotó elemeken kívül más idegen anyagokat is tartalmaz, kivéve a szőlészetnél és borászatnál megengedett törvényes anyagok használatát.

53. cikk. A jelen törvényben vagy annak végrehajtási utasításában meg nem nevezett eljárásokra, módszerekre és műveletek gyakorlására, amelyek a racionális borkészítésnél, pezsgő, likőrös borok, gyümölcsöszes italok, likőr és rumgyártásánál mégis szükségesek, a szőlőtermelőknél és kereskedőknél külön miniszteri engedéllyel kell bírniok.

A minisztérium az állandó bizottság indokolt jelentését tekintetbe véve, a kérvény beadásától számított 30 napon belül dönt.

54. cikk. Hamis és meg nem engedett kezelési módszereknek és módoknak tekintendők azok, amelyeknek céljuk, hogy a bor vagy a jelen törvényben megnevezett más italok természetes állapotát módosítsák azon célból, hogy az ital minőségét, vagy a termék eredetét megváltoztassák, vagy azoknak romlási fokát csökkentik.

55. cikk. Tilos oly anyagok gyártása, rakománytartása, vagy forgalomba hozatala és eladása, amelyek köztudomás szerint a jelen törvényben meg nem engedett kezelési módokra és műveletekre volna felhasználható és amelyeknek célja:

a mustot, bort és a természetes pálinkákat megjavítani azon célból, hogy azoknak alaminőségét, származását vagy fajtáját megváltoztassa, a must romlottságát vagy a borbetegségeket eltávolítani, mesterséges borok gyártását elősegíteni, ipari szeszszel gyártott pálinkák jellegének természetes gyümölcs, törköly, vagy seprőpálinka jellegét adni, akármilyen ital hamisítását eltávolítani, meghamisítva a vegyelemzés eredményét.

Hasonlóképpen tilos ily anyagok használatára való felhívás vagy buzdítás, tüzetek, körlevelek, prospektusok, hirdetések, vagy bármily más utasítás felhasználása által.

(Folyt. köv.)

Az agrárreform ügyben benyújtandó iratok bélyegkötelesek. Az új bélyegtörvény 110. szakasza értelmében a pénzügyminisztérium mellett alakított központi bizottság legújabb ülésében a következő határozatot hozta: A bélyegtörvény 22. cikke 48. szakaszának c) pontja az illetékek és százalékos illeték alól csak azokat a kérvényeket és okiratokat kívánja továbbra is mentesíteni, amelyek az agrártörvény alkalmazásával összeköttetésben vannak s az új törvény módosította a régi bélyegtörvény (legea timbrelor 39. cikk 31. szakasz) rendelkezéseit oly értelemben, hogy a földműveseknek kiosztott földekre vonatkozó keresetek és peres eljárásról felvett okiratok bélyegilleték és fokozatos illetéknek legyenek alávetve. Ennél fogva mindenféle, bírósághoz benyújtott kérés és okirat az agrárreform törvény szerint kiosztott falusi ingatlanokra vonatkozólag felmerült jogviták tekintetében bélyegköteles.

Lapunk mai számának címszalagjára reáveztük az egyesületi tagok és az előfizetők tagdíj-, illetve előfizetési díjhátralékát. Arra kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a címszalagon kimutatott hátralékot az E. G. E., illetve az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére, külön felszólítás bevétele nélkül beküldeni sziveskedjenek.

Vegyes közlemények.

Időjárás. A botfalusi cukorgyár meteorológiai állomásának jelentése szerint júniusban a maximális légnyomás 723,8 volt 22. é. n., a minimális pedig 712,0 7. é. n. A legnagyobb meleg +32,9 °C. 10. é. n., a legkisebb pedig 9. é. n. +6,0 °C volt. A június havi középhőmérséklet 18,88 °C. A legnagyobb csapadék 20. é. n. 15,8 mm. volt. A csapadék egész havi mennyisége 69,5 mm. volt. A csapadékos napok száma 13.

Milyen lesz az erdélyi heremagtermés. A folyó évben az E. G. E. intenzívebben óhajt a heremag értékesítés ügyével foglalkozni. Hogy ezt tehesse, a folyó évi heremagtermést illetőleg orientálódni óhajt a termés mennyiségét és minőségét illetőleg. Arra kérjük ezért azon Tisztelt Olvasóinkat, akik heremagtermeléssel foglalkoznak, hogy az alábbi kérdések felől tájékoztatást nyújtsanak sziveskedjenek az egyesület részére egy levelező lapon. Kérdéseink a következők: 1. Kik termelnek a környéken és hány holdon lóhere és lucerna magot? 2. Mikor történt meg a here első kaszálása? 3. Volt-e azóta elegendő eső? 4. Hogy áll a here a válasz beküldőjéről? 5. Hogy állnak a herések a környéken? 6. Milyenek a termésjelölések mennyiségileg és minőségileg? 7. Van-e sok aranka? Kérjük Tisztelt Olvasóinkat, hogy a fenti kérdésekre a választ 8 napon belül megadni sziveskedjenek.

Külföldön esett a cukor ára. A világpiacon az utóbbi néhány hét alatt közel 20—25%-ot esett a cukor ára, ami természetesen a fogyasztóknak való eladásban is érezteti a hatását. Bár nálunk védik a cukor árakat a vámok, a repával mi is tultermelésben vagyunk, úgy, hogy jövőre ismét redukálnunk kell a vetésterületet, ha illő árakat akarunk kapni a cukorrepáért.

Kiméld a sündisznót! A sündisznó elég gyakori állat. Különösen kertekben s az ezekkel határos szántóföldeken szeret tartózkodni. A sündisznó leginkább rovarokkal s azok álcáival él s kertekben, szőlőkben, réten, erdőkben megbecsülhetetlen hasznos munkása a természetnek. A káros meztelen csigáknak, egereknek, pocoknak és a mérges kigyóknak a legnagyobb ellensége. A vipera harapása egyáltalában nem árt neki. Mérges kigyóknak bővelkedő vidéken való lóságos áldás a sündisznó. A sündisznónak 3—6, ritkábban 8 csupasz és vak fia van, amelyeknek tüskéi csak később fejlődnek ki. Az erősebb hideg beköszöntével a sündisznó meleg, növényekkel, különösen mohával jól kibélelt vackot készít és ebben mély és megszakítás nélküli téliálmot alszik. *A fogságba került sündisznó alkalmas helyen könnyen megszeli a kezéből a táplálékot is. Csűrőkben, kamarában, padláson szabadon bocsátható és igen jó egérfogónak bizonyult, különösen olyan helyeken, ahol a macskát e célra veszély nélkül nem lehet felhasználni (éléskamrák, boltihelyiségek, huskamarak stb.) Szorgalmas pusztítója a sündisznó a svábbogaraknak is, úgy hogy ezek ellen a kellemetlen és igen szaporos rovarok ellen is igen jól felhasználhatók a megszelidített sündisznók.*

A tojás exportörök óriási károkat szenvedtek a kormány helytelen vámpolitikája miatt. Közismert dolog, hogy a tojás kiviteli vámjá májustól szeptemberig 1 lei helyett 50 baniban állapított meg. A rendelkezés idejében való továbbításának hiánya miatt két exportörnek 100 wagon tojása romlott meg részben és került ki külföldre kétszeres, vagyis 1 leies vám mellett. Az állam ezen két tételre 28.000.000 leit keresett. A gazdalkodás pedig kereslet hiánya miatt még alacsonyabb áron lesz kénytelen eladni tojás feleslegét.

PIAC

A gabona árak irányzata lanyha. Székelyföldön, Moldovában és Beszarábiában a termés gyenge. Egyebütt közepes. Arad, Temes vidékén a héten óriási károkat okozott a jégvihar. Erdélyben a buza 820—850 L., rozs 600—650 L., zab 500—600 L., árpa 550 L., kukorica 520 L. 100 kg.-ként.

Az állatárak az élénk kereslet dacára nyomottak. Vágómarha 14—15—16 L. kilógramonként.

APRÓHIRDETESEK.

200 holdas birtok teljes felszereléssel, parkban kastéllyal, 25 darabból álló tehénstéssel együtt eladó. Megfelelő kaucióval fix adminisztrációra is átadám, esetleg bérbé. Cím a kiadóhivatalban. 3940
75 hold szőlő és oltványtelep kezeléséhez fel-

sőbb szőlészeti, vagy gazdasági akadémiát végzettséggel bíró intézőt keres egy pitest mellett levő ragati gazdaság, a pályázatok az igények és végzettség feltüntetésével folyó hó 14-ig a kiadóba küldendők. 50.

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károkozók ellen alábbi szerek alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, moly ilonca, valamint a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méreggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű ellen.

CAPORIT Istállók dezinfekálására járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucarnokban és szakmabell cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.-T.

Timisoara, I. Bánáti palota.

Kolozsvárt: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE, Cal. Reg. Ferdinand 99.

Minden modern gazdaságban a
SUPERFOSFÁT-
műtrágya

nélkülözhetetlen. 150 kg. kiszorásával noldanként 200—300 kg. terméstöbblet érhető el.

„PHÖNIX“

Fabrica de acid sulfuric și produse chimice Soc. An. — BAIAMARE.

54

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei (volt Mátyás király-tér) 7. sz.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkét 77 millió lej. **Affiliált intézetei:** Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékek és hitel Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végezz. — Engedélyezett devizahely. — Áruháttartal a vasu mellett.

508